

vydati nový notářský řád, kterého jest tak nutně zapotřebí, nejen proto, že nynější notářský řád přes půl století starý má právo na to, aby byl zastaralým, ale i proto, že vznikem nového státu poměry se tak podstatně změnil, že volají přímo po revisi řádu notářského.

Doufáme tudíž, že tento nový rok přinese nám konečně nový, moderní notářský řád nejen v zájmu stavu notářského, nýbrž i v zájmu kruhů produkčních a obchodních, a v zájmu prestiže celého státu.

Dr. Václav Svoboda:

K otázce pojmu svatebních smluv.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudního dvora ze dne 12. března 1930 číslo 3.798 (ve sbírce Bohuslavově uveřejněné pod číslem 5.205), upozornilo opět na nejasnou a neúplnou stylisaci § 1217 obč. zák. obsahující definici svatebních smluv.

Že ani judikát číslo 166 z roku 1905 nepřispěl k definitivnímu rozřešení této sporné otázky, jest všeobecně známo, a četná rozhodnutí nejvyššího soudu jsou toho důkazem. Zejména poslední rozhodnutí nejvyššího soudu, citované v »Právniku« sešit XX., strana 659 v článku pana notáře Kováře, jde ve svých důvodech směřujících k omezení pojmu svatebních smluv tak daleko, že poslední věta judikátu číslo 166/1905 stává se téměř zbytečnou. Judikát ten ve snaze po objektivitě praví: »Právní jednání dlužno i co do náležitosti formy notářského spisu podle pravé jeho podstaty posuzovati«. Cit rozhodnutí nejvyššího soudu z 18. I. 1930 Rv 708/29 nouští se však kasiisticky do řešení této otázky a podle rozhodovacích důvodů má se řešiti ve svatební smlouvě na příklad: »Otázka úpravy majetkových poměrů manželů pro případ rozvodu, rozluky, atd.« Nestačí tedy fakt, že snoubenci nebo manželé chtějí řešiti majetkové poměry mezi sebou po čas trvání manželství, které se uzavírá podle svého etického pojmu na celý čas života, ale je nutno podle názoru Nejvyššího soudu nastiti se do otázky úprav majetkových poměrů i pro tyto případy.

Nejvyšší soud přehlíží, že tomu, kdo se uzavírá svatební smlouvu mezi snoubenci a jejich rodiči jest velmi těžko, upozorňovati na potřebu úprav majetkových poměrů již pro případ rozvodu, rozluky a podobně. Vždyť většina snoubenců ještě dnes při uzavírání svatební smlouvy a při uzavírání manželství vůbec dívá se na svoje budoucí spojení manželské s ideálem »věrnosti až do smrti«, a nelze hrubou rukou toho, kdo majetkové poměry smluvně upravuje, postavit je před strohou a nevlídnou budoucnost možného rozvodu a rozluky a vvolávat již v tomto okamžiku duchy, které přec snažíme se při dnešním uvolnění manželského sňatku zažehnávat.

Neiv správ. dvůr soudní ve svém citovaném rozhodnutí pro své účely iistě vysoce praktické řeší si otázku pojmu svatebních smluv zcela samostatně. Uvažuje totiž, kdy podle zákona jest možno při převodu statků všeho druhu ve svatebních smlouvách použití nižších sazeb převodních. Definuje pak svatební smlouvy (nerěšně používá slov »manželské smlouvy«) takto: »Předmětem manželských smluv jest smluvní úprava majetkových poměrů provedená snoubenci nebo manžely v určité kvalifikované formě, ale, jak plyne

také z předpisu § 1 ad. d) zákona číslo 76/1871 z. z., nemohou býti předmětem jejich smlouvy trhové, směnné a podobné, uzavřené bez oně formy, byť v nich bylo vysloveno, že se uzavírají pod podmínkou, že mezi kontrahenty dojde ke sňatku. Jestliže předpis § 2 lit. a) odst. 4. zákona číslo 31 z roku 1920 zaručuje výhodu poplatkovou pro převody mezi snoubenci smlouvami manželskými (správně svatebními), podává se z toho, že podmínkou pro poskytnutí této výhody poplatkové je, aby majetko-právní smlouva mezi snoubenci uzavřena byla ve formě pro manželské smlouvy předepsané, tedy ve formě notářského spisu«.

Obě naše nejvyšší soudní stolice snaží se tedy rozřešiti otázku pojmu svatebních smluv, kteréžto správné rozřešení má význam nejen co do platnosti jich a formy nýbrž i co do úlev poplatkových.

Z judikátu číslo 166 a sice z první věty nelze apodikticky souditi, že postupní smlouvy snoubenců nebo manželů s osobami třetími, zejména s rodiči jedné nebo druhé strany, které se uzavírají pod podmínkou sňatku, nelze považovati za smlouvy svatební. Opatrná stylisace této věty a sice slova »nelze o sobě považovati« ukazují k tomu, že soudce bedlivě musí všechny okolnosti uvažovati, jedná-li se o smlouvy svatební či nikoliv.

Točí se totiž celá otázka pojmu svatebních smluv okolo předpisu § 1217 obč. zák., kde slovo »vorzüglich« »imenovitě« poukazuje k tomu, že výpočet smluv svatebních v tomto řu obsažený není taxativní, nýbrž demonstrativní a že pojem smluv svatebních nutno daleko šířeji vykládati než uvádí citovaný judikát. I sám občanský zákon ve svých předpisech §§ 1246 a 1247 obsahuje ustanovení, z nichž jest patrné, že na smlouvách svatebních mohou se zúčastniti nejen snoubenci nebo manželé, nýbrž i osoby třetí a že podstatnou známkou smlouvy svatební jest s j e d n a t i m a n ž e l s k é m u s p o l e č e n s t v í m a j e t k o v ý z á k l a d. Poukazují zejména k výkladu profesora Dra Krčmáře, který ve svém systému výslovně praví: »Tak vychází na jevo z dalšího obsahu § 1217 a z některých jiných ustanovení zákonných (§§ 1246 a 1247), není definice uvedená na začátku § 1217 zcela přesná a bude smlouvy svatební vyměřiti jako smlouvy o majetku uzavřené mezi manžely, po případě osobami, které manželé státi se mají, nebo jedním z nich a osobou třetí, jejichž účelem je buď sjednati manželskému společenství základ majetkový nebo opatřiti manžely na případ smrti nebo konečně sjednati po případě spořádati roztrídění jmění manželů.« Dále praví na straně 43. svého systému v oddělení o právu rodinném. »Smlouvy svatební jsou smlouvami, které upravují majetkové poměry manželů. Ale nejsou to snad jen smlouvy mezi manžely mohou to býti také smlouvy mezi jedním manželem a osobou třetí. Vedle smluv v § 1217 demonstrativně vypočtených, mohou to býti i smlouvy jiné na příklad smlouva, kterou manželka se zavazuje, že na svoje potřeby bude vynakládati sama a podle okolností také smlouva, kterou manželka nebo někdo jiný manželu postupuje nemovitost za plat. Podmínkou ovšem je, že musí manželské smlouvy sledovati účel zákonem stanovený »smlouvy o majetku se zřetelem ke spojení m a n ž e l s k é m u«. Stejně jako profesor Krčmář definuje pojem smluv svatebních profesor Dr. Svoboda, rovněž tak ve svém systému prof. Mayr—Dominik.

Tento účel výše uvedenými výklady občanského zákona sledovaný, mají beze sporu t. zv. postupní smlouvy rodičů jedné nebo druhé strany snoubencům, neboť osoby třetí, to jest rodiče, chtějí opatřiti majetkový základ pro manželství snoubenců a tento majetkový základ postupují pod podmínkou manželského svazku. Podobné postupní smlouvy, které pravidelně bývají »negotium mixtum cum donatione« jsou beze sporu svatebními smlouvami a není třeba, aby při těchto smlouvách byla již řešena otázka úpravy majetkových poměrů pro případ rozvodu, rozluky, úmrtí a podobně. Neupravuje se přece v každém případě uzavíráním smluv kasuisticky každý moment, který v životě snoubenců a potomních manželů by nastati mohl a nelze proto, jako činí rozhodnutí Nejvyššího soudu, výše citované, neviděti smlouvy svatební tam, kde otázky rozvodu, rozluky atd. se neřeší.

Jest tedy patrné i z rozhodnutí citovaného p. notářem Kovářem ze dne 18. ledna 1930 č. Rv I 708/20, že naše soudy civilní nevykládají dosud správně judikátu č. 166/1905 přes jeho zřejmě nevládné stanovisko k přísné formě notářského spisu pro smlouvy svatební a že zejména nehledí také k výkladu zákona našich učitelů práva. I starší komentáře, zejména komentář Stubenrauchův ovšem v jiné formě a jinými argumenty, zastávají totéž stanovisko, jaké jest výše uvedeno. I zde poukazuje se k tomu, že podstatnou náležitostí smlouvy svatební jest prokázati úmysl stran uspořádati majetkoprávní poměry manželského budoucího svazku, tedy po čas trvání manželství a ponechává se úprava majetkoprávních poměrů pro případ, že by manželství jakýmkoliv způsobem mělo se zrušiti, budoucnosti.

Celý vývoj právní pokud se týče této otázky pojmu svatebních smluv v zemích Českých neulpěl na definici § 1217 obecného zákona občanského, nýbrž právní nazírání obyvatele zejména českého konservativně udrželo dále svůj pojem svatebních smluv, který odvozoval jeho hospodářsko-právním zásadám.

Praví-li se ve starších systémech, a zejména v komentářích, že právní vývoj ve starém Rakousku byl ovládnán německo-právní zásadou v selském stavu obvyklou, totiž zásadou »společenství statků v manželství« a že teprve recepce římského práva provedená v Josefském zákoně, »o oddělení statků obou manželů« upravila definitivně tuto otázku, neplatí toto tvrzení ve své všeobecnosti pro všechny země a všechno obyvatelstvo ve starém Rakousku žijícího.

Všimneme-li si jednotlivých právních institutů, které uvádí § 1217 seznáme, že:

1. dar jitrní jest institutem poměrně málo známým a skromně užívaným (viz Dr. Pevný v »Právníku« z roku 1906),

2. vdovský plat, staré vidualitium, rovněž v českých zemích se neujalo a předpisy tyto staly se právě tak, jako předpisy o daru jitrním obsoletními;

3. věno a obvěnění jediné jest v praktickém životě používáno a to zejména v kruzích obchodních a městských;

4. smlouva o společenství statků, která, jak výše uvedeno, byla převzata ze zvykového práva platného pro selský stav v německých zemích, rovněž v českých krajích významu nemá. Pouze v některých severočeských krajích obývaných Němci časem této formy

snoubenci nebo manželé použijí pro úpravu svých majetko-právních poměrů.

České obyvatelstvo tohoto právního institutu vůbec nepoužívá.

Právní předpisy, které v zákonech nalézáme, mají odůvodnění své existence jenom tenkrát, používá-li se jich občanstvem v praktickém životě. Není-li tomu tak, mají býti ze zákona eliminovány jako zbytečná přítěž. Převzme-li nový občanský zákon jednotné předpisy o daru jitrním, o platu vdovském a o smlouvě o společenství statku, stane se tak spíše z důvodů historických nežli z důvodů praktické potřeby a lépe by bylo předpisy tyto jako nepraktické ze systému občanského zákona odstraniti.

Převzal-li obecný zákoník občanský z roku 1811 právní institut »o společenství statků« ze starorakouského práva zvykového, je jistě oprávněnou snaha usilující o to, aby do nového občanského zákona přijat byl institut svatebních smluv, jak se od staletí vžil v českém obyvatelstvu a to zejména v selském, totiž svatební smlouvy, jimiž rodiče nebo osoby jiné pod podmínkou budoucího sňatku snoubencům postupují určitý majetek snoubencům, aby tím upravili majetkoprávní základ pro budoucí jejich společný život.

Těmito smlouvami ve slavnostní formě mají se upravit tyto majetko-právní poměry, jak konečně také naznačil dvorský dekret z 25. června 1817 číslo 1.340.

Tyto smlouvy jsou uznávány zejména selským obyvatelstvem za řádné smlouvy svatební a jako takové zapadají i do dnešního systému smluv svatebních, jak výše jest uvedeno. Osoby třetí na těchto smlouvách zúčastněné mají jistě eminentní zájem na tom, aby byly sepsány po bedlivé úvaze formou slavnostní, jakou beze sporu jest forma notářského spisu.

Je však nutno, aby v novém občanském zákoně výslovně tyto smlouvy byly zařazeny do smluv svatebních, jak již praxe a právní cítění obyvatelstva zvykem si tento právní institut vytvořily.

JUDr. A. Kozáková, kandidátka notářství:

Poznámky z praxe k zápisu spol. s r. o. v obchodním rejstříku.

Těm, kteří mají často příležitost pracovati v obchodních věcech, nepřinese můj krátký výklad pravděpodobně ničeho nového, upozorní snad však ty, u nichž praxe obchodní zůstává za praxí ostatní na určité okolnosti, jichž se v zákoně ani v žádných sbírkách vzorců nedočtou, jež se však dnes praktikují. Mám na mysli v prvé řadě protokolaci společností s ručením omezeným.

Poněvadž v létech poválečných neočekávanou měrou došlo k zákládání společností s r. o. — neblahé následky toho vidíme v celé řadě zlikvidovaných nebo likvidujících společností s r. o., — bylo povinností státu, aby zakládání společností s r. o. obmezil. To se také stalo. V prvé řadě nařízením vlády ze dne 27. VII. 1920 č. 465 Sb. z. a n., podle něhož každé založení společnosti s r. o. před zápisem do obchodního rejstříku vyžaduje souhlasu ministerstva vnitra v dohodě s ministerstvem obchodu a financí, případně v dohodě